

Dosarul nr. 3r-374/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – V. Dodon
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – E. Palanciuc, V. Negru, A. Minciuna

DECIZIE

16 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursul depus de către Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Ion Varta împotriva Ministerului Justiției și Agenției Naționale a Arhivelor, persoană terță Elena Frumosu cu privire la contestarea actului administrativ, restabilirea în funcție și repararea prejudiciului,

împotriva încheierii din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a declarat inadmisibil apelul incident depus de către Elena Frumosu împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

constată:

La 13 iulie 2019, Ion Varta a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ, concretizată prin cererile din 27 septembrie 2019, 06 noiembrie 2019 și 05 decembrie 2019, împotriva Ministerului Justiției și Agenției Naționale a Arhivelor, persoană terță Elena Frumosu, prin care a solicitat anularea ordinului de concediere nr. 84-p din 14 iunie 2019, restabilirea în funcția de director al Agenției Naționale a Arhivelor, începând cu data de 17 iunie 2019, obligarea Agenției Naționale a Arhivelor să-i achite salariul pentru absența forțată de la locul de muncă, repararea prejudiciului moral în sumă de 20 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins acțiunea depusă de către Ion Varta (vol. II, f.d. 176, 179-195 recto-verso).

La 23 iulie 2020, Ion Varta a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (vol. II, f.d. 178).

La 30 septembrie 2020, Ion Varta a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (vol. II, f.d. 205-210, 215-220 recto-verso).

La 16 octombrie 2020, Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu, a depus prin poștă electronică apel incident împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (vol. II, f.d. 223-227, 239-243).

Prin încheierea din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul incident depus de către Elena Frumosu împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (vol. III, f.d. 28-30).

La 23 noiembrie 2020, Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu, a depus prin poștă electronică la Curtea de Apel Chișinău recurs nemotivat împotriva încheierii din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 33, 34-35).

La 02 decembrie 2020, Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu, a depus prin poștă electronică la Curtea de Apel Chișinău motivarea recursului împotriva încheierii din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău (vol. III, f.d. 36, 37-41).

Argumentele recursului, în esență, se rezumă la faptul că, prin prisma art. 195 din Codul administrativ, la judecarea pricinilor în procedura contenciosului administrativ se vor aplica toate prevederile Codului de procedură civilă, în afară de acelea prevăzute la art. 169-171.

Astfel, este evident că dispozițiile art. 362¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, care legiferează apelul incident, nu face parte din excepțiile prevăzute la art. 195 din Codul administrativ, iar drept urmare poate fi aplicat și în procedura contenciosului administrativ.

În această consecvență, recurenta a considerat că declararea apelului său incident ca fiind inadmisibil îi încalcă dreptul la un proces echitabil.

Recurenta Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu, a solicitat prin cererea de recurs admiterea recursului, anularea integrală a încheierii din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea spre rejudecare a apelului incident declarat împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

În corespundere cu articolul 241 alin. (1) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

Conform articolului 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Instanța de recurs consideră că Elena Frumosu s-a conformat prevederilor legale și a respectat termenele instituite de legiuitor la articolul 242 din Codul administrativ pentru demararea căii de atac în ordine de recurs, deoarece încheierea recurată a Curții de Apel Chișinău datează cu 18 noiembrie 2020, iar recursul și motivarea acestuia fiind depuse la 23 noiembrie 2020 și respectiv 02 decembrie 2020.

Prin prisma articolului 191 alin. (5) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curților de apel.

Potrivit articolului 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

Examinând recursul depus, prin prisma argumentelor invocate de recurentă și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept procedural pertinente speței, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a-l respinge, cu menținerea încheierii instanței de apel, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă decizie prin care respinge recursul.

Cercetând starea fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Colegiul constată că, la 22 iulie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a adoptat dispozitivul hotărârii prin care a respins acțiunea depusă de către Ion Varta (vol. II, f.d. 176, 179-195 recto-verso).

Din conținutul recipisei privind comunicarea actului de procedură de la fila dosarului 177, vol. II, se constată că, la 22 iulie 2020, reprezentantului terțului Elena Frumosu, avocatului Nicolae Frumosu, i-a fost notificată copia dispozitivului hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani.

La 23 iulie 2020, Ion Varta a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (vol. II, f.d. 178).

Potrivit avizelor de recepție a corespondenței DS2101014102AS și DS8000014258AS, copia hotărârii motivate din 22 iulie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a fost notificată la 09 septembrie 2020 terțului Elena Frumosu și reprezentantului acesteia, avocatului Nicolae Frumosu (vol. II, f.d. 198, 199).

La 30 septembrie 2020, Ion Varta a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (vol. II, f.d. 205-210, 215-220 recto-verso).

La 16 octombrie 2020, Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu, a depus prin poștă electronică apel incident împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (vol. II, f.d. 223-227, 239-243).

Prin încheierea din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul incident depus de către Elena Frumosu împotriva hotărârii din 22 iulie 2020 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, din motiv că legea administrativă nu reglementează instituția apelului incident (vol. III, f.d. 28-30).

Efectuând controlul judiciar al încheierii din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs a constatat că aceasta a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 231 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile judecătoriale adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Conform art. 232 din Codul administrativ, (1) apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată care a emis hotărârea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel.

(2) Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Potrivit articolului 236 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs.

La aspectul dat Colegiul consideră relevante dispozițiile art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, care stipulează imperativ că legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

La fel, articolul 3 din Codul administrativ prevede că legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

În această ordine de idei, Colegiul notează că principalul izvor de drept procedural al controlului judecătoresc asupra procedurii de înfăptuire a activității administrative este legislația administrativă, materializată în Codul administrativ, adoptat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, în vigoare de la 01 aprilie 2019.

Cu titlu subsidiar, anumite aspecte ce țin de controlul judecătoresc asupra procedurii administrative într-adevăr sunt reglementate de alte norme legislative, în special Codul de procedură civilă.

Însă, normele Codului de procedură civilă sunt incidente în contenciosul administrativ doar în măsura absolut necesară, în cazurile aplicării unei instituții care nu este prevăzută de Codul administrativ și cu condiția că nu contravine principiilor legislației administrative (drept exemplu pot servi instituțiile revizuirii, rectificării hotărârii de către instanța care a pronunțat-o, reconstituirii procedurii judiciare pierdute etc.).

La caz, Colegiul învederează că procedura apelului este reglementată la Capitolul III din Cartea a III-a din Codul administrativ (art. 231-240), unde legiuitorul a reglementat expres modalitatea depunerii apelului, forma, cât și limitele de examinare.

Respectiv, instituția juridică de apel incident nu corespunde principiilor legislației administrative, iar din această perspectivă nu poate fi aplicată prin derogare, aplicând dispozițiile art. 195 din Codul administrativ.

La capitolul dat Colegiul notează că participanții raporturilor administrative, care nu sunt de acord cu hotărârea instanței de judecată, care a efectuat controlul judecătoresc al activității administrative, pot face uz de dreptul de a contesta hotărârea judecătorească cu apel sau, după caz, recurs în condițiile și termenele prevăzute de Codul administrativ.

Implicit condițiilor speței, instanța de recurs consideră că în cazul în care terțul Elena Frumosu nu era de acord cu soluția pronunțată de Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 22 iulie 2020, aceasta putea să o conteste cu apel în conformitate cu Capitolul III din Cartea a III-a din Codul administrativ și în termenul prevăzut la art. 232 din Codul administrativ.

Însă, în pofida faptului că terțului Elena Frumosu și reprezentantului acesteia, avocatului Nicolae Frumosu, le-a fost notificată copia dispozitivului hotărârii și hotărârii motivate a primei instanțe, aceștia au ignorat normele procesuale și nu au depus apelul în interiorul termenului legal, precum nici nu au solicitat instanței de apel repunerea în termenul de apel.

În această ordine de idei, Colegiul decelează că certitudinea legală impusă regulilor procedurii de contencios administrativ, în calitate de condiție *sine qua non* a unui proces echitabil, vizează drepturile tuturor participanților implicați în proces (atât ale apelanților, cât și a recurenților). Astfel, instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură, în vederea exonerării litiganților de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

Imperioasă speței este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a apreciat că reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac, urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. S-a subliniat că aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume să garanteze securitatea juridică, fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu, care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza *Brumărescu c. României*, cauza *Marckx c. Belgiei*).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în cauza *Ponomaryov c. Ucrainei* că, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Prin urmare, Colegiul opinează că perioada de timp de 30 de zile de la momentul comunicării dispozitivului hotărârii și a hotărârii motivate a primei instanțe constituie un termen rezonabil și suficient pentru ca Elena Frumosu să întreprindă toate măsurile necesare întru luarea de cunoștință cu motivarea hotărârii primei instanțe, redactarea motivării apelului și depunerii acestuia în modul și termenul reglementat de Codul administrativ. Or, fiind interesată de soarta soluționării prezentului litigiu, recurenta urma să întreprindă toate măsurile necesare de a proteja dreptul de acces la instanță, prin depunerea unui apel în conformitate cu prevederile Codului administrativ, respectând termenul stabilit la art. 232 din Codul administrativ și care să corespundă exigențelor impuse de legiuitor, în caz contrar intervenind *uno actu* aplicarea, cu titlu de sancțiune procedurală, declararea apelului inadmisibil.

Conjunctura concluziilor trase de instanța de recurs și expuse supra profilează netemeinicia recursului și necesitatea respingerii acestuia.

Conform articolelor 193, 194, 241 și 243 alin. (1) lit. b), (2) și (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul depus de către Elena Frumosu, reprezentată de avocatul Nicolae Frumosu.

Se menține încheierea din 18 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Ion Varta împotriva Ministerului Justiției și Agenției Naționale a Arhivelor, persoană terță Elena Frumosu cu privire la contestarea actului administrativ, restabilirea în funcție și repararea prejudiciului.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Victor Burduh

Maria Ghervas